

Notitie

'Aanvullend vleermuisonderzoek Rembrandthal, Almelo'

Auteur: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg
Eindredacte: Ir. A.B. (Arjen) Goutbeek
Project: 10-144A
Datum: 26 oktober 2010
Status: Definitief

ecogroen advies bv
 Postbus 625, 8000 AP Zwolle
 t: 038 423 64 64 f: 038 423 64 65
 info@ecogroen.nl www.ecogroen.nl

1. Aanleiding en doelstelling

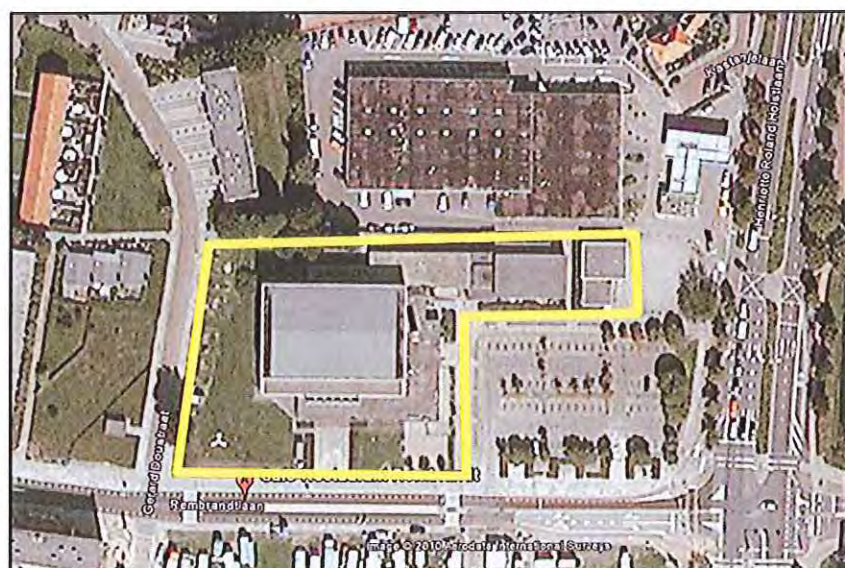
De Gemeente Almelo (contactpersoon dhr. R. Hogt) heeft EcoGroen Advies BV verzocht een vleermuisonderzoek uit te voeren ten behoeve van de sloop en herontwikkeling van de Rembrandthal te Almelo.

De conclusie van een quickscan natuurtoets die is uitgevoerd in mei 2010, was dat op grote schaal voor vleermuizen potentieel geschikte invliegopeningen in het gebouw aanwezig waren en dat de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zodoende niet kon worden uitgesloten.

Doel van het onderzoek is vast te stellen of er inderdaad vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing van de Rembrandthal. De achterliggende vraag daarbij is in hoeverre de aanwezigheid van in de Flora- en faunawet beschermde soorten consequenties heeft voor de voorgenomen plannen. Voorliggende notitie beschrijft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek.

2. Situatie

Op het perceel op de hoek van de Gerard Doustraat en de Rembrandtlaan zijn een sporthal met kantine en kleedkamers aanwezig. Er is geen opgaande beplanting of permanent oppervlaktewater aanwezig. Men is voornemens het pand te slopen en op deze locatie nieuwbouw te plegen.

Figuur 1: Luchtfoto met de ligging van het onderzoeksgebied (bron kaartondergrond: Google Earth 2010)

3. Beschermingsstatus

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in de Europese Habitatrichtlijn Bijlage IV en de Flora- en faunawet en zijn zodoende strikt beschermd. In de praktijk houdt deze beschermingsstatus in dat individuen en verblijfplaatsen van vleermuizen en andere belangrijke onderdelen van het leefgebied niet verstoord of vernietigd mogen worden. In de Flora- en faunawet zijn behalve individuen zogenaamde vaste verblijfplaatsen - zoals kreamkolonies, paarverblijven en winterverblijven - het zwaarst beschermd. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, hulzen, kelders et cetera. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn - ook als deze tijdelijk niet bewoond zijn - het gehele jaar beschermd.

4. Onderzoeksmethode

Vleermuizen

Het onderzoek heeft zich met name gericht op het vaststellen van zomer- en baltverblijfplaatsen onder de boelboorden van de kleedkamers. Normaal gesproken wordt meestal ook onderzoek uitgevoerd naar kraamverblijven, maar deze werden hier niet verwacht aangezien de spouwruijnte nergens toegankelijk was. De aanwezigheid van winterverblijfplaatsen werd ook niet verwacht.

Volgens het gevolgde protocol (zie kader 'Protocol voor Vleermuisonderzoek') dienen in deze situatie minimaal twee nachtelijke bezoeken te worden uitgevoerd. Zodoende zijn twee nachtelijke bezoeken in augustus-september uitgevoerd; gericht op baltlocaties/paarverblijfplaatsen van groepjes vleermuizen die in augustus/september aanwezig kunnen zijn (uitgevoerd op 30 augustus en 13 september 2010).

De beide veldbezoeken hebben plaatsgevonden onder gunstige omstandigheden (>10 graden Celsius, droog en weinig wind).

Protocol voor Vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakbureau van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van LNV) en de Zoogdiervereniging. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht.

5. Resultaten

Vleermuizen

Tijdens geen van beide ochtendbezoeken zijn vleermuizen waargenomen, ook niet foeragerend. Kennelijk is ook de omgeving van het plangebied niet interessant voor vleermuizen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd onder gunstige omstandigheden maar er desondanks geen vleermuizen zijn waargenomen, wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van baltverblijven of zomerverblijven van vleermuizen. Het slopen van het gebouw kan zodoende uitgevoerd worden zonder schade aan vleermuizen toe te brengen en zodoende de Flora- en Faunawet te overtreden.

Het nemen van vervolgstappen zoals mitigerende maatregelen, aanvragen van ontheffing van de Flora- en Faunawet of het plegen van compensatie ten aanzien van vleermuizen is in deze situatie niet aan de orde.

BIJLAGE I: DE FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantsoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

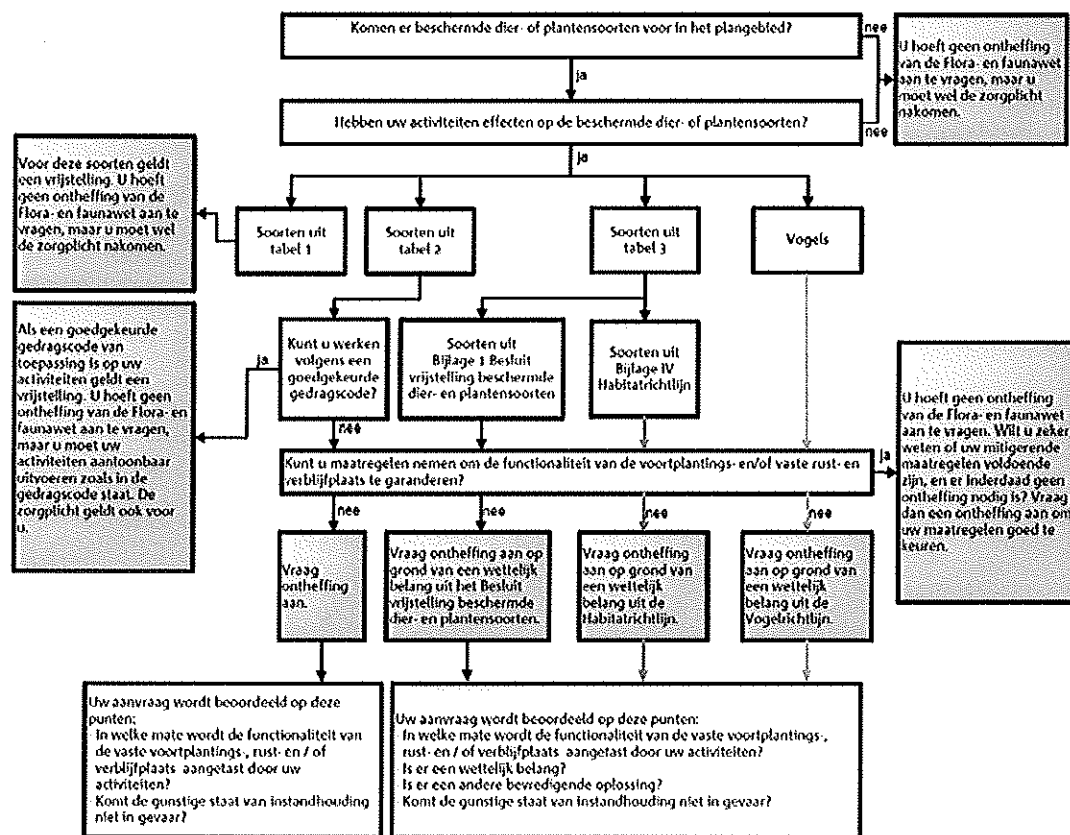
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009, Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.mininv.nl 'Onderwerpen Natuur'. U kunt daar ook verlenende ontheffingen inzien.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.